

ZER NAIZ LEGEAREN IKUSPEGITIK LANEAN ARI NAIZENEAN?

Lan egiteko baldintzak ezartzen dituenaren arabera, besteren kontura edo norberaren kontura lan egiten duen langilea izango zara.

2.1 BESTEREN KONTURA LAN EGITEN DUEN LANGILEA

Besteren kontura lan egiten duten pertsonak beste pertsona, enpresa edo erakunde bati soldata baten truke zerbitzuak ematen dizkioten enplegatuak dira (norbaitentzat lan egiten dute, bere baldintzekin). Pertsona horiek lan jarraitua egiten badute, enpresen aldetik soldata egonkorra jasotzen dute, astero, hilero, orduka, etab. Konpainien barne-antolaketaren arabera, besteren konturako langileek ordutegi jakin bat eta atsedeen-egunak izaten dituzte, baita opor-egunak eta osasun-asegurua ere.

Besteren kontura lan egiten duten pertsonak unean-unean lan egiten badute ere, atsedendiak, ezarritako ordutegiak eta ordukako edo egunkako unitate-prezioak izan beharko dituzte. Jardunaldiak (emanaldiak, tailerrak edo sorkuntzak) ezin baditu bete ordutegi estandarrek (gehenez 8 ordu atsedenarekin), aldeztu aurretik jakinarazi eta negoziatu egin beharko da.

2.2 NORBERAREN KONTURAKO LANGILEA: AUTONOMOA EDO ENPRESABURUA

Norberaren konturako lana edo lan autonomoa pertsona fisiko batek ohikotasunez egin ohi duen jarduera ekonomikoa da, irabazteko asmoz, beste pertsona baten antolakuntzarik eta zuzendaritzarik egon gabe (ez duzu beste pertsona baten zuzendaritzapean lan egiten, zure baldintzak jartzen dituzu), beste langile batzuei lana eman diezaiekezu (zuk kontratatu), bai besteren kontura, bai norberaren kontura.

Hau da, lana zuk zeuk eman eta haren baldintzak erabakitzen badituzu, nahiz eta, lan egiten duzun merkatuko logiken barruan, zeure konturako langilea zara.

ZER GERTATZEN DA AUTONOMOA NAIZENEAN ETA NORBAITEN GIDALERROAK /NORBAITEN BALDINTZAPEAN LAN EGITEN DUDANEAN?

Kasu horretan, egoera horretan dagoen pertsona bat faltsu autonomotzat jotzen da. Zertaz ari gara? Norbaitek noiz, zer egin eta nola egin esaten badizu, egiten duzunaren edukiari eta egiten duzun tarifari buruz erabakitzen badu, lan hori egiteko kontratatuta

egon beharko zenukeela pentsatzen da, eta, arrazoiren batengatik, enpresak ez egitea erabaki du kostu sozialak aurrezteko. Horregatik, legeak autonomo faltsutzat hartzen zaitu.

2.3 AUTONOMO FALTSUA

Langile Autonomoen Araubide Berezian izena emanda egon arren, besteren konturako langileak balira bezala lan egiten duten langileak autonomo faltsuak dira.

Horrela deitzen zaie, autonomotzat jotzen diren arren, egoera faltsua delako, ez dutelako autonomiarik beren lanean, baizik eta enpresaburuak edo enpresako zuzendaritzak ezarritako jarraibideen mende daudelako eta, beraz, enplegatu gisa jarduten dutelako.

Kontratatzan zaituenak honako hauek jakin beharko ditu: zure identifikazio-datuak, helbidea, prestakuntza-maila, egoera pertsonala eta familiarra, eta langabezia bazaude, noiztik. Begi-bistakoa bada ere, gogoratu zure banku-kontu osoaren zenbakia (IBAN eta guzti) eman behar duzula kobratzeko.

Adi: sorkuntza bat dugunean eta Kulturgune bateko programazioaren barruan lan egiten dugunean, Kulturguneak kontratu duen ikuskizuna eta eguna zehazten ditu, baina horrek ez gaitu zentroko langile bihurtzen.

Kasu horretan, gure ikuskizuna guk saldu dugun produktua da.

Ikuskizunaren prezioa eta edukia erabakitzen dugu, beraz, kasu horretan ez gara autonomo faltsuak.).

NORBERAREN KONTURA LAN EGITEN BADUT... ZER DA HOBEA LANGILE AUTONOMOA NAIZENEAN, AUTONOMO GISA GERATZEA EDO ENPRESA BAT SORTZEA?

Daukazun jardueraren edo zure egoeraren arabera, hobeto etorriko zaizu edo gehiago interesatuko zaizu enpresa egitea edo ez. Pertsona autonomoak ez du pertsona-talde finko bat izateko ohiturarik, eta, oro har, ez du talde-proiekturik eskaintzen; baizik eta, modu independentean eskaintzen du bere zerbitzua.

Aitzitik, egiten duzunak beti zuretzat lan egiten duen jendea behar badu eta ez bada norbanako gisa egiten duzun zerbait, zure interesak hobeto defendatuko dituen eta zure nortasun juridikoari gehiago egokituko zaion enpresa bat sortzea pentsa zenezake. Jarraian, aldeak azalduko ditugu. Halaber, interesatuta bazaude, aholkularitza batera joan zaitezke informazio gehiago jasotzera.

2.4 AUTONOMOAREN ETA SOZIETATE MUGATUAREN ARTEKO ALDEAK

Jarritako kapitala, hasteko beharrezkoa dena, lehenengo diferentzia da. Honetarako: Sozietate mugatu edo kooperatiba bat eratzea (Euskadin), 3.000 €-ko gutxieneko kapitala jarri beharko da, dirutan edo enpresarentzako ondasunetan.

Aldiz, beste erakunde juridiko batzuetan (hala nola ondasun-erkidegoan) edo autonomo gisa alta hartzeko ez da beharrezkoa hasierako kapital-ekarpenik egitea.

Beste batzuk dira abian jartzeko izapideak eta urratsak. Enpresa bat eratu eta sortu nahi baduzu, egin beharreko izapideak eta urratsak luzeagoak eta garestiagoak dira. (Hemen azalpen labor bat).

(Batzuetan, kudeaketa horien kostua 400 € inguru izaten da.)

Aldiz, Autonomo gisa alta ematea doakoa da; izan ere, Zerga Agentzian alta emateko 036 edo 037 eredua bete besterik ez da egin behar, baita Gizarte Segurantzarekin LAABn (Gizarte Segurantzako langile autonomoen erregimen berezia) alta emateko eredua ere.

Administrazio publikoek eurek, zalantzak izanez gero, behar bezala betetzen laguntzen dizute.

Beste alderdi bat Gizarte Segurantzaren alta ematearen kostua izango litzateke.

Autonomo gisa alta ematen baduzu, lehen urtean 60 €-ko tarifa laua hobariduna izan dezakezu hilean. (2020ko martxotik aurrera, sozietate-autonomoek (enpresak) ere tarifa laua izan dezakete). Urte horretatik aurrera, hurrengo 6 hilabeteetan 141,65 € ordainduko dituzu, eta 24ra arte 198,31 € /hilean. *Gainera, 30 urtetik beherako gizona edo 35 urtetik beherako emakumea bazara, ordainketa horren % 30eko deskontua izango duzu 12 hilabete gehiagoz.*

Proiektuaren erantzukizuna

Sozietate mugatu bat eratzea erabakitzen baduzu, izenak adierazten duen bezala, erantzukizun mugatua izango duzu. Hau da, zorren eta arazoan aurrean, enpresari kendu diozun kapitalagatik erantzungo duzu. (Adibidez, kapital sozialean inbertitzeko behar diren gutxieneko 3.000 euroak, gehi sortu zenetik ekarri duzuna) Sozietate mugatuak ordaindu beharko duzuna murriztuko du, behar bezala jokatu duzula frogatu ahal duzunean.

Aldiz, autonomoak mugarik gabe erantzuten du. Hau da, balizko zorren edo arazoan aurrean, bere ondare pertsonalarekin erantzun beharko luke, bere diruarekin. (Hau da, ez dago mugarik zor handien kasuan ordaindu behar duenari dagokionez).

Kasu bakoitzean eragiten duten zergak

Bi kasuetan, dela autonomo gisa alta hartzeagatik, dela enpresa bat eratzeagatik, jarduera ekonomikoa izaten duzun momentutik, BEZaren zerga aurkeztu beharko duzu hiru hilean behin (adi, BEZaren jaulkipenak izan ala ez, dokumentu hau aurkeztu behar duzu, zer faktura egin dituzun eta zer faktura jaso dituzun adieraziz).

Bi kasuetan, irabazitakoaren arabera ere ordaindu beharko duzu zerga. Autonomoaren kasuan, hori Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren bidez egiten da, hau da, errenta pertsonala (zenbat eta gehiago irabazi, orduan eta gehiago ordaintzen da).

Kontuz: PFEZ ere nomina edo faktura bakoitzari lotutako kostua da beste pertsona batzuegandik ordaintzen duzula, autonomo, enpresa, elkarte, ondasun-erkidegoa edo beste edozein forma juridiko, Norbaiten ordainsariak ordaintzen dituzun bakoitzean, faktura horrek PFEZa izango du hiru hilean behin ordaindu beharko duzun PFEZa. (Zalantzak badituzu, berrikusi 10. orrialdeko E)Zen informazioa).

Enpresen kasuan, Sozietateen gaineko Zerga izenekoak aurkezten dute. Irabazitakoaren arabera, gehiago edo gutxiago ordainduko diote estatuari, edo Euskadiren kasuan, Foru Ogasunari.

Zure kontabilitate-betebeharrak

Autonomo gisa alta ematen baduzu, zure kontabilitate-betebeharrak errazagoak eta zehatzagoak izango dira, sozietate mugatu batek izan behar dituenekin alderatuta. Autonomo gisa, aurrez aipatutako zergak (BEZa eta PFEZ) aurkeztu beharko dituzu, eta salmenta eta gastu-fakturen erregistro-liburuak egin.

Hala ere, Sozietate Mugatuak kontabilitate osoagoa eta zabalagoa du; izan ere, autonomoak egiten dituen zerga eta erregistro-liburuez gain, Eguneroko Liburu bat ere egin beharko du, Urteko Kontuak sortzeko.

Adi, irabazi asmorik gabeko kultur elkarteekin eta bestelako Nortasun juridikoekin, izan ere, Urteko Kontuak aurkeztu behar dute, eta Sozietateen gaineko Zerga ordaindu behar dute irabazirik izan badute. (Eta irabaziak gehiago badira gastuak baino).

Bezero eta hornitzaileekiko konfiantza sortzea

Oro har, autonomia bere forma juridikoak mugatzen duenez, bere bezero izan daitezkeenekiko konfiantza eta segurtasun txikiagoa sor dezake, bai eta finantzaketa bilatzeko balizko arazoak ere. Arlo ekonomikoko segurtasunaz ari garenean, gaitasun ekonomikoaz ari gara, bolumen handiko eragiketak egiteko gai izateaz eta transakzioetan konfiantza izateaz.

Aitzitik, sozietate mugatu gisa eratzen bazara, zure negozioaren marka sortzeak gora egiten du, eta segurtasuna transmititzen du balizko bezeroekin. Enpresa-egitura handiago bat sortzeak konfiantza eta sinesgarritasun handiagoa sor dezake proiektu handiagoen aurrean edo finantzaketa behar duten proiektuen aurrean (bai bankuena, bai abalena, Kreditu Ofizialeko Institutuarena, etab.); baina gure aholkua da zure jarduera nolakoa izango den ondo aztertzea, mantentzeko zailak diren egitura garestietan murgildu aurretik.

Autonomia eta besteren konturako langilea izan al daiteke aldi berean?

Bai, egin daiteke.

Izan ere, dantzako profesionalaren ohiko errealitatea da. Bi jarduera aldi berean bateragarri egitea legezkoa da. Baldintza da Gizarte Segurantzak ezartzen dituen betebeharrak betetzea, lan-egoeraren arabera aldatzen direnak.

Beraz, zure kasua bada, aholkua da ondo azter dezazula zer atxikipen izan beharko zenukeen bi kasuetan, ezusteko desatsegina ez hartzeko zure errenta-zerga egiteko unea iristen denean.

ELKARTE BAT ERAIKI DEZAKET ENPRESA BATEN ORDEZ?

Hasiera batean bai, enpresa batek dituen legezko betebeharrak berberak baitituzte.

Hala ere, interesatzen zaizunaren edo nahi duzunaren arabera, erakunde juridiko hori izateak arazoak sor diezazkizuke estatuko edo EAEko edo probintziako zenbait deialditan. Azpian, elkarteak zer diren eta nola funtzionatzen duten azalduko dizugu.

2.5 ELKARTEAK

Elkarte bat norbanako talde bat biltzen duen erakunde bat da, irabazi bat lortzea helburu ez duena. Horixe da sozietate batetik bereizten duen funtsezko alderdia. Sozietateetan, izaera ekonomikoa da nagusi. Posible da, ordea, elkarte batek, bere helburuak betetzeko funtsezko dedikazioaz gain, jarduera ekonomiko osagarria egitea. Kasu horretan, erakundeak alta hartu beharko du bigarren jarduera horri dagokion Jarduera ekonomikoaren gaineko zergan, eta dagozkion zerga-betebeharrak (zergak) aurkeztu beharko ditu: sozietateen gaineko Zerga, BEZa (hala badagokio) edo aplikatzekoa zaion beste edozein.

Oso partaidetutako elkarteak (bazkide asko dituztenak) bazkideen kuotetatik datozen diru-sarreretatik sostengatzen dira, baina ez nahitaez. Horiek ere diru-laguntzak edo dohaintzak jaso ditzakete, eta askotan zerbitzu profesionalak egin ditzakete. Etekina lortzen badute, berriz inbertitu behar dute fundazioaren estatutuetan jasotako helburuak betetzeko. Ez da inoiz bazkideen artean banatuko.

Legeak ezartzen duenez, irabazi-asmorik gabeko erakunde bateko zuzendaritza-batzorde edo patronatu bateko kide batek **ezin du kobratu bere kargua betetzeagatik**. Hala ere, batzordeko kide horrek, gainera, jarduera profesional bat egiten badu erakundearen barruan, adibidez, proiektu jakin bati lotuta, kontratatatu eta soldata bat jaso dezake, ez zuzendaritzako kide gisa, teknikari edo profesional gisa baizik. Jakina, **kontratatuta egon daiteke**, baina inoiz ez batzarreko kide gisa, zeregin zehatz bat garatzeko baizik.

ZER DIRA KOOPERATIBAK, POSIBLE DA NI AUTONOMO EZ IZATEA ETA KOOPERATIBETAKO BATEN PARTE IZATEA?

Kooperatiba gehienak bazkide langileek osatzen dituzte, hau da, jarduera bat aurrera eramateko biltzen diren autonomoen elkarteak. Horregatik, autonomo langileen kooperatibak daude.

Baina Euskadin askoz kooperatiba mota gehiago daude. Izan ere, lurraldeko enpresarik handienetako asko hala dira. Horietako askotan, besteren konturako langile soilak dira lan egiten duten pertsona gehienak. Jarraian labur-labur azalduko dizugu:

2.6 LANGILEEN KOOPERATIBA

Lan elkartuko kooperatiba jarduera bat garatu nahi duten pertsona batzuen elkarketa da. Bazkide langile bihurtzen dira, eta bakoitzak egindako lanaren kudeaketa komunean eramaten dute. Bazkide langileak beti izan behar dira pertsona fisikoak, eta, porrot eginez gero, kapital sozialari egindako ekarpenarekin erantzungo dute, inoiz ez ondareko ondasunekin. Legezkoa izateko, Entitateak Kooperatiba Sozietateen Erregistroan inskribatu behar du.

Bazkide langileak Gizarte Segurantzako Araubide Orokorrean edo Langile Autonomoen Araubide Berezian (LAAB) alta emanda egon daitezke, kooperatiba eratzean estatutuetan erabakitakoaren arabera. Bere konturako langile batentzat, kooperatiba horietako bazkide izateak bere fakturen zenbatekoari dagokion nomina kobratzea dakar. Bazkideak eramaten duen zenbatekoa kooperatibaren kostuak eta zergak deskontatu ondoren ateratzen den kopuru garbia da.

Autonomoei eskaintzen dien abantaila nagusia da ekoizpenaren jabetza eta antolaketa komuna dela, eta horrek gastu gutxiago dakar. Bigarren abantaila sozietaterako kapital ekarpenera mugatutako erantzukizuna da (arazoren bat izanez gero, kooperatibaren sozietate kapitalak erantzuten du). Beste abantaila bat da langabezia geratu den langile batek bere kontura ekin nahi badio langabezia-prestazioa kapitalizatu dezakeela kooperatiba bateko bazkide bihurtzeko.

Gainera, dena borondatezkoa da, bai bazkide langile gisa atxikitzea, bai bazkide izateari uztea.

FAKTURA DAITEKE NANAREKIN, AUTONOMAN ALTA EMAN GABE ETA KOOPERATIBA BATEKO KIDE IZAN GABE?

Erantzun orokorra ezetz litzateke. NANarekin fakturatzek ez luke praktika arrunta izan behar. Norbaitek enkargu bat egiten badizu, kontratatu egin beharko zintuzke (eta orduan besteren kontura lan egingo zenuke), eta enkargu horrek zuk eskaintzen duzun zerbaitekin zerikusia badu, autonomo gisa alta eman beharko zenuke eta zeure kontura lan egin. Batzuek diote ekonomia-jardueren gaineko zergan soilik alta ematea (hau da, Ogasunerako autonomia zarela adieraztea, baina ez Gizarte Segurantzarako) legezkoa dela, baina hori ez dago argi, eta hori ez egitea gomendatzen dizugu.

Norbaitek zerbitzu profesionala ez den zerbeit ordaindu behar badizu (adibidez, epaimahai batean parte hartzea), legezko aukera bat dago, ordainsari berezia, baina kontuz, gehienetan hori ez da irtenbide egokiena.

Nolanahi ere, NANarekin fakturatzek nola dagoen eta zer ondorio dituen azalduko dizugu. Gainera, ezkutuko ekonomiaz eta diru beltzaz hitz egingo dugu.

2.7 FAKTURATU NANAREKIN

Araudiak ezartzen du jarduera ekonomiko bat irabazi asmoz egiten duten pertsonak, ohikotasunez, pertsonalki eta zuzenean, lan-kontraturik izan gabe, Langile Autonomoen Araubide Berezian alta eman behar dutela. Baina zer da ohikoena? Zentzugabea bada ere, badirudi Gizarte Segurantzarentzat ez dagoela alderik asteburuetan eskola partikularrak ematen dituen baten eta astean 40 ordu bere negozioan ematen dituen baten artean. Hala ere, denborak aurrera egin ahala, ezkutuko ekonomia elikatzen duen arau-hutsune bihurtu da hori, eta zigorrak ekarri ditu. Batzuetan, epaileek arrazoia eman diete helegitea jarri duten langileei.

Zehazki, haien diru-sarrerak lanbide arteko gutxieneko soldata (urtean 13.300,00 euro, 2020an) baino txikiagoak zirela frogatu dutenean.

Jurisprudentzia horren ondorioz, batzuek diote gutxieneko diru-sarrera horiek lortzen ez direnean autonomo izan gabe fakturatzea legezkoa dela. Baina, diogun bezala, hori ez da horrela. Horri buruz dagoen arau bakarrak ordainsari bereziari buruz hitz egiten du, eta muga bat ezartzen du, non ordainsari horrek ez duen gainditzen pertsonaren urteko soldata gordinaren % 10. Beste gauza bat da, dirudienez, benetan dagoena nolabaiteko laissez faire bat dela, edo Administrazioak eta Lan Ikuskaritzak kopuru txikietan egiten uztea. Baina horrek ez dizu bermerik ematen. Norbaitek esaten dizunean ekonomia-jardueren gaineko zergan alta emanda egonda bakarrik fakturatu duela, honako izapide hauek egiten ditu: enpresaburuen, profesionalen eta atxikitzaileen erroldan alta emateko eskaera, 036 eredu; ekonomia-jardueren gaineko zergan alta ematea; BEZaren aurkezpena (jardueraren arabera); PFEZaren aurkezpena. Beraz, Ogasunari zure jardueraren berri ematen diozu eta ekarpenak egiten dituzu, baina ez duzu Gizarte Segurantzaren kotizatzen; beraz, hutsune legal bat dago. Beraz, isunaren arriskua txikia izan arren, badago.

Polemika horri dagokionez, azken aldiak bi erakundeen arteko komunikazioa hobetu egin da eta gero eta integratuago daude. Gainera, lan egin dugun enpresek beren eragiketarako aitortuko dituzte, eta, beraz, guk egingo ez bagenu, Ogasuna erraz konturatu litzateke.

Gainera, badago beste ondorio bat zentzu horretan. Ekonomia-jardueren gaineko zergan alta emanda eta fakturak igorrita egon bazara eta baja ematen ez badiozu, eta aurrerago Gizarte Segurantzako tarifa lauari heldu nahi badiozu, segur aski sistemak adieraziko du lehenago ere zure kontura lan egin duzula eta aukera hori ukatuko zaizu. Beraz, gure aholkua da: **ez egin**.

2.8 EZKUTUKO EKONOMIA ETA DIRUA BELTZEAN

Komeni da saihestea, kosta ahala kosta, "Beltzean" lan egitea, hau da, lan batengatik dirua jasotzea kontratu edo lan-dokumentaziorik gabe.

Ezkutuko ekonomiarekin ez dugu eskubiderik, ez gaude aseguratuta, ez gaude zerrenda profesionaletan, ez dugu kotizatzen gure etorkizunerako, eta, gainera, aurkitzeko edo norbaitek salatzeke arriskua dugu, eta, beraz, zigor handia ordaindu behar dugu.

Hau da, gizarte-segurantzaren kotizatzen ez dugunez eta gure zergak ordaintzen ez ditugunez, ezingo genuke ez langabezia, ez baja edo pentsioa jaso. Eta zergarik ordaintzen ez dugunez, ez diogu gizarteari ekarpenik egiten beste lanpostu batzuk sortzeko, edo zerbitzu publikoez gozatzeko, hala nola osasunaz, hezkuntzaz, azpiegiturez edo kulturaz.

Sektoreko pertsona askoren ustez, Gizarte Segurantzaren kuota progresiboak horrelako praktikak murriztuko lituzke. Hala ere, hori ez da aukera bat, autonomoen lege berriak tarifa laua edo hilabete erdiko autonomia izateko aukera gehitu duelako; beraz, gomendagarriena LAABn alta ematea edo lan-kontratu bat negoziatzea da, bezero bakar batentzat lan egiten badugu.

Horri gehitu behar zaio langabezia eta autonomo gisa lan egitea bateragarri egiteko aukera, lehen baimenduta ez zegoena. Aukera horiek gure jarduerarekin bat ez badatoz, hilabete batzuk soilik fakturatu ditzazkegu (aldizkako autonomoak esaten zaio), edo autonomo gisa kotizatu hilabete erdia.

Zer dira aldizkako autonomoak? Hori gutxi fakturatzen duten pertsonentzako edo alde zuzenetik autonomo izan direnentzako aukera bat da, eta, beraz, ezin dutenak tarifa laua baliatu. Ordaintzeke dauden faktura guztiak benetan lan egiten dugun hilabete edo egunetan kontzentratzean eta gero baja ematean datza.

Adibidez, hiru hilean behin autonomoki egotea eta hilabete horretan guztia fakturatzea.

(Kontuz: ez dugu data horiek faltsutzea gomendatzen, lanean ari garenean soilik aseguratuta egotea baizik; baina gai bagara RETA sisteman altak eta bajak egunean eramaten, aseguru sozialak aurreztu ditzakegu jarduera gutxiko uneetan.)

4.LANGILE AUTONOMOAK

Esparru orokorrean, langile autonomia izatea zer den aipatu dugu, eta hemen zehatzago zehaztuko dugu. Dituzun betebeharez eta alta emateko moduz ere hitz egingo dugu.

2007ko Langile Autonomoen Estatutuaren arabera, halakotzat hartzen dira "norberaren kontura, zuzenean eta beste pertsona baten zuzendaritza eta antolaketa-eremutik kanpo, irabazizko jarduera ekonomiko edo profesional bat egin ohi duten pertsona fisikoak, besteren konturako langileei lana eman ala ez", sinplifikatuz, autonomoak beren konturako lan-jarduera egiten dutenak, hau da, araubide orokorreko kontraturik ez dutenak, baizik eta Langile Autonomoen Araubide Berezian.

Adibidez, zeure konpainia baduzu eta antzokiei fakturatu nahi badiezu, zure dantzariak kontratatzeke aukera izateaz gain, edo irakasle gisa lan egiten baduzu workshopak edo masterclasseak emanez (betiere noizean behin eta akademiarako jarraitasunik gabe), autonomia izan behar duzu. Autonomo gisa alta emateko aukera aztertzen ari bazara, zure jarduerarako aparteko kostua ekarriko duten zerga, kontabilitate eta administrazio-betebeharrak dituzula kontuan izan behar duzu.

Autonomo gisa lan egiten duzunean, zenbait betebeharrak bete behar dituzu, hala nola:

- 1 - PFEZaren hiru hilean behingo ordainketa (salbu eta JEZ batean bazaude, non PFEZ-a fakturan deskontatzen zaizun eta bezeroak zure izenean ordaintzen duen).
- 2 - BEZaren hiru hilean behingo ordainketa
- 3 - Autonomoen kuotaren hileko ordainketa

Epigrafe nagusiak errepasatuko ditugu, eta gero ondo ikusiko dugu nola funtzionatzen duten betebeharrak kasu bakoitzean. Enpresa-epigrafe batzuk (BEZa gehitzen dute, baina ez dute PFEZ kentzen) eta profesionalak (BEZa gehitu eta PFEZa kentzen dituzte), eta profesionalen artean artistikoak daude.

Konpainia gisa alta eman bazenuen, **zure epigrafe enpresakoa izango da**, eta honako hau izan beharko luke: 9001 Arte eszenikoak.

Sortzaile gisa alta eman bazenuen, batzuetan bakarrik lan egiten duena, eta beste batzuetan taldean, **epigrafe profesional artistiko** batean alta eman behar zenuen. Ohikoenak hauek dira: 021 eszena-zuzendaritzarako/koreografiarako edo 022 dantzarietzat; edo 85 ikuskizunarekin lotutako profesionalak (dantza eta antzerkia egiten badituzu); zure arloa eszenan gertatzen ez bada, 029an egon zaitezke, hau da, dantzarekin lotutako beste jarduera batzuetan.

D - IBILBIDEA

DANTZA ESKOLEN ZUZENDARIAK

1- **PFEZ edo Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga** Espainian bizi diren edo urte natural batean lortutako errenten zergadun diren pertsona fisikoek ordaintzen duten zerga da. PFEZa zure urteko diru-sarreraren arabera da zuzenean, abuztuaren 1eko 1435/1985 Errege Dekretuaren arabera. Minimoa % 15 da, baina lehenengo bi urteetan % 7 izango da.

PFEZa soldata bat jasotzearen berezkoa da, baina zure fakturan adieraz dezakezu eta ordaintzen dizunak Ogasunari ordain diezaiola zure izenean, edo enpresa-autonomia bazara, zuk zuzenean ordain dezazula. Zure jardueraren eta epigrafearen arabera izango da (*berrikusi aurreko puntua*).

2- **Balio Erantsiaren gaineko Zerga (BEZ)** erosten edo saltzen ditugun gauzek edo zerbitzuek duten balioaren gaineko zerga da. Espainian, gaur egun, tasa normala **% 21ekoa** da, baina tasa murriztuak ere badaude, % 10ekoak eta % 4koak. Gure kasuan, jarduera guztiek % 21eko zerga dute, salbu eta autonomo indibidualek egindako zuzeneko kultura-ikuskizunak, 2017ko ekainaren 27ko 3/2017 Legearen arabera % 10era murriztu direnak (edo zergak % 10era ordaintzen dituzten haurrentzako ikuskizunak).

(Kontuz: zuk bakarrik jarduten duzun kasuetan bakarrik, eta banakako profesionalaren epigrafearekin egiten baduzu, % 10eko fakturazioa egin beharko duzu. Zure ikuskizunean lan egiten duten langileak dituzun kasu guztietan, % 21ean fakturatu beharko duzu, ulertzen baita enpresa-jarduera bat egiten duzula, ez bakarkako bat)

3 - **Autonomoen kuota** hilean 283,3 eurokoa da. Gaur egun tarifa laua dago, hau autonomo berrientzako hobari modu bat da. Azken bi urteetan jardun ez dutenek 60 euroko kuota ordaindu ahal izango dute jardueraren lehen 12 hilabeteetan.

(Kontuz: autonomoaren 2020ko urriko ordainketan sartutako kontingentzien igoerarekin, zenbateko horiek 286,15 € eta 68,49 € dira, hurrenez hurren.)

Denbora hori igarotakoan, kuota gero eta handiagoa da:

13. hilabetetik 18.era, handitu egingo da, kuota normalaren % 50 izan arte (141,65 euro 2019an). 19. hilabetetik 24. hilabetera, kuota normalaren % 30 izatera igo da (198,31 euro 2019an).

Zure lana fakturatzeko orduan, hiru puntu horien jakitun izan behar duzu, BEZa gehitu eta PFEZa kendu ondoren jasotzen duzun dirua horretarako adostutakoa dela ziurtatzeko. Aholkurik onena zure prezioak zergarik gabe emango dituzula ziurtatzea da (gero, testuinguruaren arabera, zerga batzuk edo besteak gehitu beharko dituzu).

Autonomo guztiak eduki behar dituzte zerga-nozio batzuk, baina garrantzitsua da espezialista batengan oinarritzea. Horregatik, garrantzitsua da zuri laguntzeko gestoria bat izatea, eta komenigarria da gestoria hori jarduera artistikoarekin ohitzea, epigrafe egokietan alta emateko eta dantzariak kontratatuz gero, artisten erregimenean alta emateko. Atal honi dagokionez, jakin behar duzu autonomo gisa alta hartzen duzunean "epigrafeetako" batean alta eman behar duzula, egiten duzun jarduera motaren arabera, zein epigrafetan eman behar duzun alta.

NOLA EMANGO DUT ALTA AUTONOMO GISA?

Laburbilduko dizkizugu autonomo gisa alta emateko eman beharreko urratsak. Gutxieneko izapideak Gizarte Segurantzaren eta Ogasunean alta ematea barne hartzen du;

Alta Gizarte Segurantzaren

Jarduera hasi baino 60 egun lehenago alta eman beharko duzu Gizarte Segurantzako Langile Autonomoen Araubide Berezian (LAAB). Gizarte Segurantzako altak adierazten duen jarduera hasten den egunetik aurrera soilik hasiko zara kotizatzen.

Horretarako, TA0521 ereduak aurkeztu beharko duzu Gizarte Segurantzako administrazioren batean, NANaren edo baliokidearen fotokopiarekin eta Ogasuneko altaren fotokopiarekin batera.

Alta emateko unean, urteko gehieneko eta gutxieneko zenbateko baten artean definituko duzu zure kotizazio-oinarria. Zenbateko hori, normalean, Estatuko Aurrekontu Orokorretan zehazten da, [2020ko urtarrilaren 1etik aurrera, gutxieneko oinarria 944,40 €-koa da hilean, eta gehienekoa 4070,10 €-koa](#). Beraz, autonomoaren kuotak ez du haren benetako fakturazioa islatuko; aitzitik, autonomoak libreki aukeratuko du berak nahi duena; hau da, autonomoen kuotarik txikiena ordaintzea erabakitzen baduzu, autonomoen gutxieneko oinarriaren arabera kotizatuko duzu (944,40 euro 2020rako). Autonomoaren adinaren arabera, honako alderdi hauek hartu beharko dira kontuan:

Autonomoa 47 urte edo gutxiagokoa bada: gutxieneko eta gehieneko oinarrien artean aukeratu ahal izango du askatasunez. Autonomoak 48 urte edo gehiago baditu: gutxieneko eta gehieneko kotizazio-oinarriak hilean 1.018,50 eta 2.077,80 eurokoak izango dira, hurrenez hurren.

Alta Ogasunean

Zure jarduera hasi aurretik egin beharreko beste izapide bat Ogasunean alta ematea da. Horretarako, zentsu-aitorpena aurkeztu behar duzu (036 eta 037 ereduak). Bertan, zure datu pertsonalak, erabiliko duzun jarduera, negozioaren kokapena eta ordaindu beharko dituzun zergak jakinaraziko dituzu.

Datu horietan aldaketaren bat dagoen bakoitzean, eredu horiek berriro aurkeztu beharko dituzu, dagokion aldaketarekin.

Jarduera aitortzeko orduan, 1175/1990 Legegintzako Errege Dekretuan araututako ekonomia-jardueren gaineko zergaren (EJZ) epigrafeetako bat hautatu beharko duzu. Bertan, enpresa- eta lanbide-jardueren zerrenda zabala jasotzen da. Normalean, ez duzu ekonomia-jardueren gaineko zerga ordaindu behar, urtean milioi bat euro baino gehiago fakturatzen baduzu soilik ordaindu behar baita.

ZER DA LAAB?

Langile Autonomoen Araubide Berezia da langile autonomoen araubide berezia, eta bertan inskribatuta egon behar dute irabazizko jarduera ekonomiko bat modu pertsonal eta zuzenean egiten duten pertsona guztiek, betiere jarduera hori egiteko ez badago inolako enpresaren lan-kontraturik.

(Informazio gehiago nahi baduzu, [klikatu hemen](#).)

4.2 Dantza Eskolak

ZER BEHAR DUT ESPAZIO BAT IREKITZEKO?

Behar duzun gauzetako bat irekitzeko lizentzia bat da, eta zure jardueraren baldintzen arabera, bat edo beste dagokizu.

ARETO/ESPAZIO BAT IREKITZEKO ETA JARDUERA EGITEKO LIZENTZIA

Zer da irekitzeko eta jarduteko lizentzia?

Lokal, nabe edo bulego batean merkataritza, industria edo zerbitzu-jarduera bat egiteko nahitaezko udal-lizentzia da. Bizigarritasun-baldintzak eta jarduera horren erabilera betetzen direla egiaztatzen duen dokumentu bat da.

Irekiera edo jarduera-lizentzia negozio baten jabeari ematen zaio, jarduera jakin bat garatzeko. Lokalean garatutako jarduera aldatzen den bakoitzean berritu beharko da, baita lokalean aldaketak daudenean edo negozioaren jabeak aldatzen direnean ere.

Zure jardueraren betekizunak

Zure negozioarako lokal, nabe edo bulego bat bilatzerakoan, beti bete behar dituzu garatu nahi duzun jarduera motarako eskatutako baldintzak. Oso garrantzitsua da eskakizun horiek ezagutzea bilatzen hasi aurretik (galdetu zure Udalean edo enpresa espezializatu batean), behar duzuna aurkitu ahal izateko.

Irekitzeko eta jarduteko lizentzia-motak:

Bi lizentzia-mota daude, garatu beharreko jardueran pertsoneri eragindako eragozpen-, kalte- eta arrisku-mailaren arabera:

Jarduera kaltegabeetarako, hau da, eragozpen nabarmenik sortzen ez duten jardueretarako, erantzukizunpeko adierazpena eta lokalak indarrean dagoen araudia betetzen duela justifikatzen duen txosten teknikoa baino ez dira behar. Jarduera-multzo horrek, beraz, legeztatze-prozedura errazagoa du, eta horri lotutako betekizun eta kostu txikiagoak ditu. Hala ere, eskabidean, oro har, txosten tekniko bat eta erantzukizunpeko adierazpen bat erantsi beharko dira, profesional batek egindako lokalaren planoak jasotzen dituenak.

Kalifikatutako jarduerak: eragotzailatzat, kaltegarritzat eta/edo arriskutsutzat hartzen dira, eta osasunaren, segurtasunaren eta/edo ingurumenaren arloko neurri zuzentzaileak hartu behar dira. Horietako asko industria-lurzoruan bakarrik egin daitezke.

Kalifikatutako jarduerak **irekiera-lizentzia bat behar dute**: horretarako, proiektu tekniko bat aurkeztu behar da, osoagoa, dagozkion udal-txostenak dituenak, eta horiek negozioaren ezaugarrien eta dimentsioaren arabera aldatuko dira (hirigintza-, industria-, osasun-, ingurumen- edo zuzenbide-txostenak).

Horrelako txosten eta proiektu teknikoak egiteko akreditazioa duten profesionalak arkitekto teknikoak, aparejadoreak eta ingeniari tekniko industrialak izan ohi dira, kolegiatuta daudenak; izan ere, elkargo profesionalaren oniritzia izan beharko dute. Askotan, informazio teknikoa prestatzeaz gain, enpresa espezializatuak dira, eta aholkularitza eman diezazukete, baita lokala baldintzak betetzeko egokitu ere.

Proiektuak establezimenduaren eta garatu beharreko jardueraren ezaugarri guztiak jaso behar ditu: kokapen- eta banaketa-planoak, neurriak, egin beharreko berrikuntzak, instalazioak eta aplikatu beharreko arauak betetzea. Zehazki, edozein jardueratarako oso garrantzitsua izango da ezinduentzako irisgarritasunari eta obra-lizentziei buruzko legearen eskakizun guztiak betetzea, lokalean eraberritzeak eta obrak egin behar izanez gero.

Gero, jarduera jakin batzuetan aplikatu beharreko arauak daude, hala nola intsonorizazioa eta higiena edo suteen kasuan aplikatu beharreko araudian. Eta gogoraratu eragozpenak sortzen duten jardueretarako beharrezkoa izaten dela auzo-erkidegoaren baimena. Bestalde, etxeetako jarduerari dagokienez, jada ez da ematen etxebizitza-eraikin bateko lehen solairutik gorako lizentziarik.

Dokumentazioa aurkeztetik salbuetsita dauden jarduera bakarrak etxean egiten diren jarduera profesionalak, artisautzakoak eta artistikoak dira, betiere jendeari zuzeneko salmenta edo arreta ematen ez bazaio eta bizilagunei eragozpenik eragiten ez bazaie.

Zertan datza espres irekitzeko lizentzia?

2012an gobernuak saltokien irekiera liberatu zuenez, administrazioek izapideak arindu zituzten. Horrela, herritarrek azkarrago ireki ditzakete beren negozioak. Espres irekitzeko lizentzia lortzeko, izapide erraz batzuk baino ez dira egin behar, lan-jarduera hasteko baimena ziurtatzeko.

Horrek esan nahi du 300 m² -tik beherako instalazioak dituzten negozioek ez dutela udal-lizentziarik behar indarrean dagoen araudia betetzeko erantzukizunpeko adierazpen bat soilik, atea publikoari irekitzeko.

Hala ere, negozio eta jarduera batzuek ezin dute espres irekiera-lizentzia eskatu:

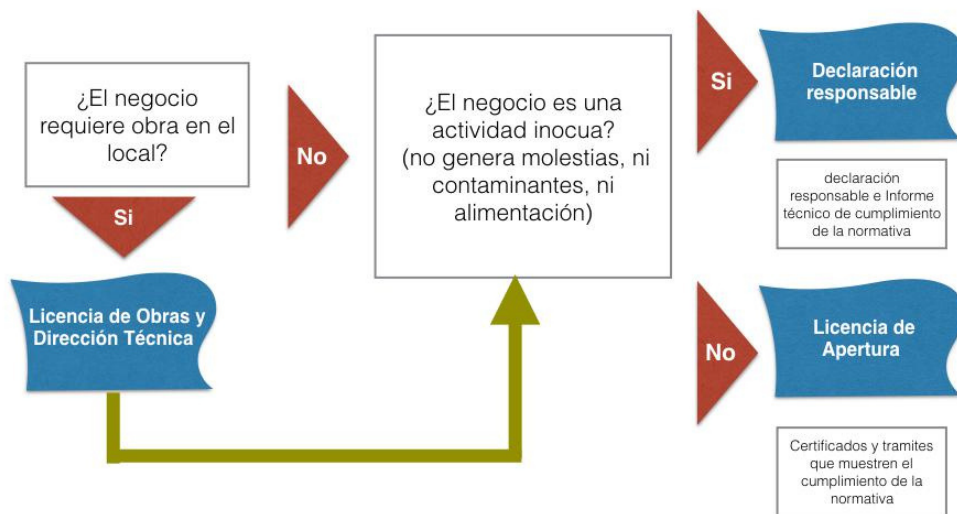
D - IBILBIDEA

DANTZA ESKOLEN ZUZENDARIAK

Ondare historiko-artistikoan edo domeinu publikoaren erabilera pribatiboan eta okupazioan eragina duten establezimenduetan egiten direnak.

Obra handia behar dutenak.

19/2012 Errege Lege Dekretuaren eranskinean sartuta ez daudenak.

ZER KOSTATUKO ZAIT IREKITZEKO BAIMENA?

Irekiera- eta jarduera-lizentziaren kostua.

Irekitzeko lizentziaren kostuak bi osagai ditu:

- Udalaren tasak: lokal bakoitzerako kalkulatzen dira, hiru faktore kontuan hartuta: kalearen garrantzi komertziala, lokalaren tamaina eta jarduera mota. Tasak, jakina, handiagoak dira kalifikatutako jardueretarako, eta zenbat eta garrantzitsuagoa den kalea eta zenbat eta handiagoa den lokala orduan eta kopuru handiagoa da. Udal batetik bestera aldatzen dira, gutxieneko kopuru batetik hasi udalerrri txikietan, eta ehunka euro baino gehiago jarduera kaltegabeetarako, eta mila eurotik gora Madril bezalako hirietan kalifikatutako jardueretarako.

- Txosten edo proiektu teknikoaren kostua: egin beharreko proiektuaren konplexutasunaren eta hautatutako enpresak edo profesionalak duen prezioaren araberakoa izango da, eta 600 eurotik 1.000 eurora bitartekoa izan daiteke gutxienez, jarduera kaltegabeetarako, eta bikoitza kalifikatutako jardueretarako. Obrak edo baimen bereziak (industria-jarduera jakin batzuk) behar dituzten proiektuetan, kostua 10.000 eurora igo daiteke.

Zer pauso eman behar ditut dantza-espazio bat irekitzeko?

Merkatuaren azterketa eta analisia

Lehenik eta behin, jorratu nahi den merkatuaren egoera eta dagozkion baldintzak aztertu behar dira: zein bezero motari zuzentzen gatzazkion eta zein lurraldetan lan egin nahi dugun; batez ere, zer estilo-mota nahiago duten eta zein estilo behar diren ulertzen saiatu behar da, baita konpetentzia aztertu eta dantza-eskola jartzeko puntu estrategikoak aurkitu ere.

Negozio-plan bat garatzea

Negozio-plan bat idazteak aukera emango dizu jardueraren kostuen eta diru-sarreraren azterketa zehatza egiteko; sortzen diren negozio guztien lehentasunetako bat izan behar du, negozioaren hasieran, hau da, aurretiazko plangintza- eta antolaketa-etapa honetan.

Horren bidez argiago izango duzu zenbat funts beharko diren negozioari ekiteko: alokairu-gastuak, publizitate-gastuak, irakasle-taldearen soldatez ez hitz egiteagatik, baita harrera eta gestoria, adibidez.

Bilbao Ekintza eta ekintzaileei laguntzeko beste bulego edo merkataritza-ganbera batzuk daude, besteak beste, Euskadin urrats horrekin laguntzeko.

Lokala eta altzariak

Zure negozio-plana egin ondoren, lokal zabal bat bilatu behar duzu, zure jarduera aurrera eraman ahal izateko. Azalerak arropa eta komunak aldatzeko oinarrizko espazioak izango ditu.

Handiegia ez den dantza-eskola bat ireki nahi baduzu, nahikoa izango da pare bat espazio bakarrik jartzen badituzu. Dekorazioak ez du gastu handiegirik eskatzen, eta honako hauek hartzen ditu barne: ispiluak, musika-ekipoa, berogailua eta/edo aire girotua eta gutxieneko altzariak.

Proposatzen diren ikastaroak eta prezioak

Dantza eskola baten kasuan prezio hauek aplikatu ditzakezu, irekitzen diren ikastaroen, zure konpetentziak kobratzen duenaren eta irakasleek eskatzen dizutenaren arabera.

Asteko bi ordu 40 eurotik 60 eurora bitarteko kostua izan dezake; 70 eurora iristen da asteen 3 klase dituen ikastaro baten kasuan. Banakako eskolek 20 eta 30 euro arteko kostua izan dezakete orduko.

Dantza eskola batek arratsaldez funtzionatzen du, asteburuetan eta oso gutxi goizez. Kasu batzuetan, ikastaroak goizez eskaintzen dira, bezeroak gehitzeko eta jendeari ordutegi gehiago eskaintzeko, baina estatistikoki zaila da goizeko ordutegian eskola asko beteta edukitzea.

Konpetentzia ebaluatzaea

Idea ona da negozioa irekiko den lurraldeko biztanleria nolakoa den egiaztatzea, ikastaroak antolatzeko modua eta ordutegiak ulertzeko (batez ere adinei dagokienez). Beste eskola batzuen presentzia ere ebaluatzea komeni da, zer konpetentzia motarekin lehiatu beharko dugun aztertzen saiatuz. Dantza-eskolak eskaintzen dituzten erakunde edo elkarte guztiak ere sartzen dira eskumen horretan. Hau da, lehia zuzeneko negozioez eta eskaintzen ditugun antzeko zerbitzuak eskaintzen dituzten beste negozio batzuez ari gara.

Dantza eskola sustatzea

Publizitate ona egitea irtenbide egokia izan daiteke lehiakide guztiei aurre egiteko eta dantzari ugari erakartzeko, klase jakin batzuk ikasteko eta jarraitzeko interesa dutenak. Metodirik onenak tradizionalak dira: kartelak, flyerrak, iragarkiak. Hala ere, publizitate digitala ere egin behar duzu sare sozialetan eta webguneetan. Profesionaltasuna garrantzitsua da zure negozioaren irudi ona sortzeko.

Dantza-eskola gisa, langileak kontratatu beharko zenituzke, eta modu finkoan izan badaiteke, hobe. Beherago, sektorean ohikoak diren gutxieneko kantitateak aipatuko ditugu, eta horiek errespetatzea eta betetzea gomendatzen dizugu. Eta formakuntza arautuari eta arautu gabeari buruzko informazioa ere aipatuko dugu.

Badakigu zuen lan-harremanaren arabera faktura bat egin diezazuketela, baina hausnartu zer harreman duzuen lan-harremana bidezkoa izan dadin. Puntu horretan gai horiek guztiak agertzen dira.

ZENBAT ORDAINDU BEHAR DUZU LANORDUA?

Arlo honetan ez dago gutxieneko soldatarik ezarrita dantzako irakasleentzat. ADDEtik gutxieneko hauek proposatzen ditugu irakasleentzat. Zenbateko hauek gordinak dira:

- **Eskolak orduko: 25€**
- **Eskolak, ehunekotan: %60 Irakaslea %40 Eskola**

Gure ustez, garrantzitsua da bereiztea noiz diren klase erregularrak eta noiz diren tailer puntualak edo workshopak. Kasu honetan, gutxieneko horiek gomendatzen ditugu. Nolanahi ere, tailer solte bat edo workshop bat denean, lan-harremana autonomoa edo norberaren konturako langilea izan daiteke.

- Tailerrak orduko: 50€
- Tailerrak, ehunekotan: %70 irakaslea %30 eskola.

***Prestakuntza arautuari edo arautu gabeari buruz**

Dantzaren irakaskuntza arautua oinarrizko irakaskuntzei, ikasketa profesionalei eta goi-mailako irakaskuntzei dagokie.

OINARRIZKO IRAKASKUNTZAK

Irakaskuntza arautua, oinarrizko irakaskuntzak bakarrik, emateko baimena duen titulartasun pribatuko zentroa Artebi da. Oker ez banago, ikasturte dezente darama irakaskuntza arautuan ikaslerik izan gabe. Ba al dago Euskal Herrian baimendutako beste ikastetxerik?

LANBIDE-IRAKASKUNTZAK

Nik dakidala, Euskal Herrian dantzako lanbide-irakaskuntzak ematen dituen ikastetxe bakarra titulartasun publikokoa da (Udala): José Uruñuela Udala Dantza Kontserbatorioa. Ba al dago besterik?

DANTZAKO GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZAK

Dantzerti, titulartasun publikokoa, Eusko Jaurlaritzarena.

Bestalde, arautu gabeko dantza-irakaskuntza dago:

a) Musika-eskolei buruzko 289/1992 Dekretuan araututakoa (musika- eta dantza-eskolak barne).

https://www.euskadi.eus/gobierno-vasco/contenidos/decreto/bopv199300001/es_def/index.shtml

b) Dantza eskoletan ematen dena eta arautu gabe dagoena.

Euskal Herriko Dantza Profesionalen Elkartearen argitalpena (ADDE), 2021

Nork idatzia: Jemima Cano kultura-proiektuen sustatzailea.

BIBLIOGRAFIA

Lan-itunaren zirriborroa ADDE 2016

[ADDEko lan hitzarmena batzordeak idatzia: Gabriel Ocina, Natalia Garcia, Nerea Martinez, Aritz López, Pilar Andres]

Dantzariarentzako lan-gida (APDC)

Dantzako irakasleentzako lan-gida (APDC)

Kataluniako Lan Ituna (APDC)

Zerga-aholkularitza orrialdeak